

ELŐFIZETÉS:
Egész évre . . . 6 ft.
Fél évre . . . . 3 ft.
Negyed évre . . 1 ft. 50 kr.

A lap szellemi részét illető
küldemények a szerkesztő-
nek, anyagiak a laptulaj-
donosnak küldendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DIJ:
egy 1 hasábos petit sor 10 kr.,
többszöri hirdetésnél olcsóbb.
Nyiltér sora 25 kr.
Bélyegdíj minden hirdetésnél
30 kr.

A hirdetések Bittermann
Nándor könyv- és könyvnyomdá-
jában és a szerkesztőnél fogad-
tatnak el.
Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelen minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

Megyei közgyűlés.

Rég látott népes volt az őszi közgyűlés. Részint a külszöbön levő főtisztviselői választások, részint a tiszparti községek ügyi deputációja, részint a derengő szép őszi kánikula, nagyon sok bizottsági tagot vonzott a tárgyalási nagyterembe.

A napirend előtt a lelkes éljenek közt bevonuló főispán ur tudomására adja a közgyűlésnek, hogy a Zákó Péter halála folytán megürült árvaszéki elnöki állomást a közszolgálat érdekében betöltetlenül nem hagyhatván, ezen tisztnek a rendes választásig való betöltésére Mihályi János megyei főügyész nevezte ki, mint oly férfit, aki az árvaügy körül évek hosszú során keresztül bokros érdemeket szerzett és már eddig is buzgó szakértelemmel s egész odaadással viseli ezen fontos hivatalát.

Hogy Öméltósága mennyire eltalálta ezen helyettesítéssel a közjóhajt, azt legjobban igazolja azon általános lelkesedés, mely Mihályi urnak egyhangú megválasztását kísérte.

Midőn főispán ur az ő személyében a jelelést a kandidáló bizottság megállapodásához képest kihirdette, percekig tartott az éljenzés, melynek lecsillapultával az új árvaszéki elnök ilyformán mondott köszönetet:

A választott tisztviselőnek legszebb jutalma, ha éppen megbízói, választói részesítik elismerésben. Osztatlanul egyhangú megválasztását részint tizenöt évi főügyési pályája jutalmának, részint a reá váró feladattal szemben előlegezett bizalom sugalmának tekinti. E bizalmat mely köszönettel fogadja s nemcsak részéről fogja teljes erejéből telhetőleg kiérdemelni s utólag igazolni, hanem gondja lesz rá, hogy az árvaszék minden tagja gyorsan, pontosan s lelkiismeretesen járjon el a maga ügyköreiben. (Helyeslő éljenzés. Sűrű üdvözlések és készszoítások.)

Az örömjaj lecsillapultával felállott közéletünk egyik legtiszteltemeltőbb alakja, Korbai Károly:

Jól esett -- ugymond -- hallani a legilletékesebb forumtól, főispán ur Öméltósága ajkairól, hogy azt a férfit helyettesítette ez állásra, ki az árvaügy körül máris bokros érdemeket szerzett. Nem barátja ugyan a bálványozásnak, de az igaz érdem előtt meghajol. Tudomása szerinte ugyanis Mihályi János nemcsak főügyési körét töltötte be kifogástalanul buzgón, hanem azon kívül is minden fontos ügyben együtt dolgozott az intéző férfakkal és számos esetben ő viselte a nehéz munkák oroszlánrészét úgy, hogy amit kezéből kiadott, mindig magán viselte az alapos belátás, széleskörű jogi biztosság, szóval a mestermű ismerveit. A legfontosabb és legbonyolultabb adminisztrációs, vagy szervezési kérdésekhez mindig biztos kézzel nyúlt és azokat mindig szerencsés tapintattal, teljes igyekezettel s a megye közjává oldotta meg. Elég e részben sok nagy alkotása közül az árvaügyi és tisztai nyugdíj-ügyi terjedelmes szabályrendeleteket s a székházépítési okiratokat emelni ki a számos fontos, fontosabb és legfontosabb alkotás közül. Midőn tehát most a szorosan véve közigazgatási kötelekből kilép és önálló ügykörben fogja folytatni munkásságát, indítványozza, hogy főügyési minőségében tett sok és jeles szolgálatai jegyzőkönyvbe vétessenek és azok közgyűlési elismerése vele kivonatilag közöltessék.

Az indítvány egyhangú helyesléssel elfogadtatván, elnöklő főispán ur annak értelmében kimondja a határozatot.

Egyben közli, hogy a Mihályi János ur előlépése folytán megürült főügyési állomásra a kijelölt bizottság Schlagetter Gyula kulai

ügyvédet, a közigazgatási bizottság régi jeles tagját, mint egyetlen folyamodót, jelölte ki.

Schlagetter Gyulának főügyésszé választása tehát hasonló egyértelműséggel történt. Ő is hálás köszönetet mond a belé helyezett bizalomért. Élénk tudatában van azon fokozott várakozásnak, melyet az új törvények s rendeletek alkalmazása az ő új munkaköre iránt támaszt. Igéri, hogy melléktekintetek nélkül s mindenkor a megye érdekeire figyelemmel fogja teljesíteni kötelességét. Távoll áll ugyan töle bárkinek érdekeit érinteni; ha azonban hivatalos kötelessége során azt egyszer-mászor kénytelen lesz cselekedni: előre is méltányos önmegtagadást kér azoktól, akik a törvény szigoráért az alkalmazó személyre hajlandók háritani a gyűlöletet. Tudván, hogy a közhivatalnok működésével szemben a felsőbbség mellett a közgyűlés és nyilvánosság is illetékes forum, tisztelettel fog meghajlani azok ítélete előtt, csak azt kérve, hogy teit megítélésénél, vele szemben is az általa alkalmazott méltányosság mértéke használtassék. Boldognak fogja magát érezni, hogyha állásának és személyének reputációját emelnie, s a ma neki előlegezett bizalmat beváltania sikerülend. (Éljenzés.)

Ezután a két oszlopos tisztviselő letette a hivatalos esküt s a népes közgyűlés azon tudatban hallgatta azt végig, hogy két igen fontos közigazgatási érdek ápolását a lehető legjobb kezekben biztosította.

Ugy legyen!

A közgyűlés lefolyása.

Alispáni jelentés a megye közállapotáról. A megszokott alapossgal s tömör átnézetességgel szerkesztett jelentést teljes szövegében alább szöszertint közöljük.

Belügyminiszteri intézvény, a megye 1887. évi költségelirányzatának összeállítása tárgyában. A bevétel és kiadás 162 ezer forintban megállapítva fölterjesztetik.

Belügyminiszteri intézvény a községek szegényjeinek ellátása és az ezen célból szükséges szegényalap létesítéséről. A megye ezidő szerint összesített szegényalap szükségét nem éri, hanem továbbra is a községeknél hagyja ezen alapokat.

A megürült megyei árvaszéki elnöki és esetleg a megürült főügyési állásnak választás utján való betöltése. A kandidáló bizottság alispán ur indítványára beválasztottak: Széchenyi Jenő, Vojnits Dávid, Koszttyik János, főispán ur kinevezi Osztermayer József, Korbai Károly, Latinovits Ernő urakat. Árvaszéki elnökké egyhangúlag megválasztatik Mihályi János, h. árvaszéki elnök. Főügyésszé Schlagetter Gyula kulai ügyvéd.

Jász-Nagy-Kún-Szolnok megye közönségének átirata az 1883-ik évi 46-ik törvényekben megállapított földadó mennyiségének leszállítása tárgyában az országgyűlés képviselőházához intézett felirat pártolása tárgyában. Pártoló felirat intéztetik.

Borsód vármegye közönségének átirata a Hentzi sírjának megkoszorúzása folytán történt események alkalmából az országgyűlés képviselőházához intézett feliratának pártolása iránt. Időközben tárgyalanná válván, tudomásul vétetik.

Megyei főispán ur öméltóságának átirata az elmúlt félévről megtartott számonkérő szék eredménye tárgyában. Az árvaszék odaadó munkára utasított s ha az ügyforgalom még egyre szaporodna, akkor megfelelő személyszaporítás fog indítványba hozatni.

A megyei közigazgatási bizottságnak, az ügyköréhez tartozó igazgatási ágak 1886. évi első félébeni állapotáról szóló jelentése. Felolvasottnak tekintvén, tudomásul vétetik.

A megyei állandó választmány által, az 1886. évi XXII. t. c. 64. §-a alapján, a megye összes községeire nézve, — Zenta rendezett tanácsu város kivételével — elkészített általános szabályrendelet-tervezet: a községi elüljárók teendői, a segéd- és szolgazemélyzet létszáma tárgyában. Elfogadtatik. Egész terjedelmében fog közöltetni.

Ugyanannak az 1886. XXI. t. c. 48. §-a értelmében készített ügyrendjére vonatkozó szabályrendelet tervezete. Elfogadtatik.

A községjegyzői nyugdíj-alap 1887. évi járuléknak kivetési jegyzéke. Kiadatik a járásbeli főszolgabírnok beszédésé végett.

Schmausz Endre alispán urnak a titeli és szabályi járások községei rétfordjainak közös kezelésére hivatott választmány elnökének megválasztása iránt tett intézkedésről szóló jelentése. A helytelenül

megejtett választás semmisnek mondatik ki, új választás rendeltetik el.

A megyei közgy. bizottságnak átirata több biztagnak az ülésekről történt igazolatlan elmaradása tárgyában. Tudomásul vétetik.

Zagoricza Lázár és társai petrovozzellői lakosoknak, Petrovozzellő község képviselő testülete által a községi kézbesítői állásnak újabb betöltése tárgyában f. évi 20. sz. a hozott határozat megsemmisítése iránt beadott felebbezése. A község utasítottik, hogy a közeli tisztújításnál e tisztelet is töltsse be.

Jablonszki József adai községi jegyzőnek felebbezése a folyó évi február hó 8-án megejtett községi irnok választás megsemmisítése iránt, valamint Herbart József adai községi irnoknak, irnoki állásába leendő visszahelyeztetését kérő folyamodványa. Herbart állásába vissza nem helyezték, mert állása immár megszűnt. Esztergamy Sándornak irnokká választása pedig, mert ő feljegyamodványt nem adott be s különben is titkos szavazattal választott meg, ezen formahibák miatt feloldatik, a fennmaradván jegyzőnek az új választásra kandidáló joga.

Szende Lőrinc krusevlya községi jegyzőnek feljegyamodványa, a községi képviselő testület által búza illetményének készpénzbeni megváltását kérő folyamodványára hozott folyó évi 593. számú határozat megváltoztatása iránt. A felebbezés elutasítottik, mert legközelebb a jegyzői fizetés ügyis szabályozás alá kerül s akkor efféle bajok orvosolhatók lesznek.

Alispáni jelentés, a járási főszolgabírnok hivatalos pénzek kezeléséről számadásának megvizsgálása eredményéről. Tudomásul vétetik.

A megyei összes községek szegény-alapjainak állásáról szóló kimutatása. Tudomásul vétetik.

Csupor Gyula főszolgabíró jelentése a tovarisovai községi állásnak történt betöltése tárgyában. Anyagi biztosíték kivántatván, ismételve nem akadt ember, Pálity Mita legújabbán eltolgatta az állást, de biztosíték nyújtása nélkül.

Lokics Novák goszpodincei lakos felebbezése Goszpodince község képviselő testületének 10% községi pótdadónak 1885. évre történt kivétele tárgyában hozott határozata ellen. Későn érkezett be s így elutasítottik.

Lality község képviselő testületének a községi árvaügyben kezelt — teljesen ismeretlen tartózkodású árva tulajdonát képező pénzeknek a behajthatatlanná vált árvaügyi követelések fedezésére leendő fordítása tárgyában hozott határozata. Kiadatik az ügyészségnek megfelelő jelentéstétel végett.

Vaskut község képviselő testületének a községi jegyző utiátalányának megállapítása tárgyában hozott határozata. Kiadatik a főszolgabírnok jelentéstétel végett.

Béreg község képviselő testületének a községi község fizetésének megállapítása tárgyában hozott határozata. 60 forintban jóváhagyatik.

Ó Palánka község képviselő testületének a községi bíró és esküttek fizetésének felemelése tárgyában hozott határozata. Bíróé 100 frtra, eskütteké 10-ről 25 frtra emeltetik.

Bács-Földvár község képviselő testületének az ottani róm. katolikus és gör. keleti lelkészek fizetésének megállapítása tárgyában hozott határozata. Jóváhagyatik, de a katolikus felé érvényre csak az érseki hatóság jóváhagyása után emelkedik.

Vaskut község képviselő testületének a községi orvosi lak kibővítése tárgyában hozott határozata. A község az alispánhoz terjeszse be a tervet és költségvetést, melynek pontosságától függ a jóváhagyás.

Martonos község képviselő testületének egy új tanítói állás rendszerezése tárgyában hozott határozata. Jóváhagyatik azzal, hogy a megválasztandó az ismétlő iskolát is köteles ellátni minden díj nélkül.

Goszpodince község képviselő testületének 20% községi pótdadónak 1886. évre leendő kivétele tárgyában hozott határozata s Lokics Novák és társai goszpodincei lakosoknak az ellen benyújtott felebbezése. A községnek 1200 hold jó földje lévén, közdadó kivétele helyett ennek részben való értékesítésére utasítottik.

Bács-Földvár község képviselő testületének 25000 frtnyi kölcsön felvétele tárgyában hozott határozata s Grosz Illés és társainak az ellen benyújtott felebbezése. A kölcsön semmivel se levén indokolva, a községi határozat feloldatik.

Kunbaja község képviselő testületének új temetőhely kihalítása tárgyában hozott határozata. A kérdéses terület nem a községé, hanem a közbirtokosságé lévén, a jogtalan határozat feloldatik.

Csantavér község képviselő testületének a községi tanítói földek felosztása tárgyában hozott határozata. Véleményes jelentésre kiadatik az ügyészi hivatalnak.

Szeghegy, Bikity, Bulkesz, Ó-Szivac, Tovariso, Kis-Hegyes, Csávoly, Pacsér, Gara, Bajmok, Bajsa, és Cservenka községeknek az ottani felelős örökkel kötött szerződésai. Jóváhagyatnak.

Goszpodince község képviselőtestületének határo-

zata a községi csendőrségi intézmény megváltoztatása tárgyában és ez ellen Mirits Sándor goszpodincei jegyző által benyújtott felelkezés. A határozat, mint egy előbbi döntvénybe ütköző, feloldatik.

E határozat egyúttal megnyugtató felvilágosítást szolgáltat Onody moholyi m. b. tagnak, aki még nem tudta, hogy a megye a f. lelős öri rendszert azon községekben, melyek attól önkényt elálltak, visszaállíthatatlannak mondotta ki.

Szenttamás község képviselőtestületének két új szerb népiskola felépítése tárgyában hozott határozata. Jövőhagyatik a terv és költségvetés ide beterveztendő.

Vaskut község képviselőtestületének határozata községi jegyzői lak vétele tárgyában. A jegyzői lakból két tanítói lakást csinál s neki ehelyett házat vesz.

Tisza Földvár község képviselőtestületének a községi jegyzői lak építése tárgyában hozott határozata és ez ellen Placstov Jován ottani lakos által beadott felelkezése. Az iratok kiadatnak az ügyésznek s mert a mű már folyik, a mulasztók ellen tegyelmi vizsgálat indíttatik.

Ó-Szapár község képviselőtestületének határozata a község által a pesti hazai takarékpénztárból felvett kölcsön mikénti törlesztése tárgyában. Jövőhagyatik.

Bezdán község képviselőtestületének határozata a régi temetőhely eladása tárgyában. Utólag jövőhagyatik, figyelemzve a község, hogy efféle törzsvagyoni elidegenítésre vonatkozó határozatait, különbeni fegyelmi vizsgálat terhe mellett, máskor előleges jövőhagyás végett ide terjessze be.

Ó-Becse község képviselőtestületének Bajsanszky István volt községi adóvégrehajtó özvegye részére fizetendő végkielégítés, továbbá a községi végrehajtók fizetésének leszállítása tárgyában hozott határozata, és Zavisics István ottani jegyzőnek benyújtott felelkezése. A végkielégítés jövőhagyatik, a fizetés leszállítása pedig feloldatik.

Bezdán község képviselőtestületének határozata egyik megüritelt tanítói állás javadalmazásának pénzértékre leendő átváltoztatása tárgyában. Csekély levén a megajánlt javadalom, a községi határozat feloldatik.

Ó-Kanizsa község képviselőtestületének határozata az ottani főtér és zsidó-utca kikövezése tárgyában. Jövőhagyatik s a község a kellő meghirdetésre utasíttatik.

Bezdán község képviselőtestületének határozata a zombor-bezdáni megyei kongó téglá út mentén levő területek haszonbérbe-adása tárgyában. A jogtalan határozat feloldatik, a kiadásból befolyt eddigi jövedelem a közmunka alapra fordítandó.

Kula község kérvénye a kula-cservenkai megyei útméntén levő területek haszonbérbe-adása iránt. Nem a községé, tehát az ki sem adhatja.

Temerin község képviselőtestületének határozata az ottani aljegyző fizetésének felemelése tárgyában. 400-ra emeltetik a fizetés, de csak személyhez kötötten.

Dautova község képviselőtestületének határozata az iskola és kántor lak építéséhez szükséges pénzüsszegnek kölcsön útján leendő beszerzése tárgyában. 1554 frt árvédelmi költséget akar ide fordítani, ami más célú pénz levén, nem engedélyeztetik, azonban a munkálatok kivitele más alpból jövőhagyatik.

A megyei nyugdíjalapot kezelő bizottságnak határozata öz. Zákó Péterné szül. Jendies Ilona nyugdíjának megállapítása tárgyában. Nyugdíja 520 frtban állapítatik meg.

A gazdasági választmány előterjesztése Tripolszky Gyula kir. főmérnök megjutalmazása tárgyában. Tekintve 18 évi szorgalmas, áldásos működését s azt, hogy inokot a maga költségén tartott s a helyiségeket is sajátjából világította a megye érdekében, felső jövőhagyás reményében neki ezer frt jutalom szavaztatik meg.

Zenta város és a Tisza vidéki községek kérvénye az újdéki-szegedi útvonal kiépítése iránt. A gazdasági választmánynak kiadatnak megfelelő tanuimányozás és javaslatlétel végett.

Goszpodince község határozata a községi inokai állás megszüntetése és egy aljegyzői állás rendszerezése tárgyában. Feloldatik.

Vaskut község határozata az ugyanott rendszeresített 2 tanítói állással egybekötött javadalmozás megállapítása tárgyában. Jövőhagyatik.

Az országos erkölcsnemesítő egyesület felhívása az egylet támogatása iránt. Az alispánnak kiadatnak azzal, hogy a szolgabírák útján az egyletnek tagokat toborzani sziveskedjék.

Andrin szül. Probojsevit Katalin csonoplai tanító özvegyének nyugdíjaztatása tárgyában beadott kérelem levele. 77 frt 66¹⁰/₁₀₀ kr a község terhére megállapítatik.

Hegyes község határozata a községi adóvégrehajtói állásnak ideiglenes betöltése tárgyában. A főszolgabíró utasíttatik, hogy az állást 45 nap alatt töltesse vagy esetleg töltsse be.

Ó-Palánka községnek az ottani felelős örökkel kötött szerződése. Jövőhagyatik.

Az országos magyar iskola-egyesület elnökének átirata az egylet támogatása tárgyában. Kiadatnak az alispánnak azzal, hogy a szolgabírák útján az egyletnek tagokat toborzani sziveskedjék.

A hitelszövetkezetbe lépett gazdasági egyesület elnökének átirata hitelszövetkezetek alakítása tárgyában. Kiadatnak a gazd. egyesületnek megfelelő tanuimányozás végett.

Ada község határozata az ottani kántortanító fizetése felemelése tárgyában és ez ellen Jablonszky József által beadott felelkezés. A kántor fizetése 300-ról 500-ra emeltetik, még pedig az eshetőségek kizárásával; a plébánia hitoktatás címén 250 frtot kap.

Zenta város tanácsának határozata Steiner Sámuel ottani nagyvendéglős negyedévi bérletének elengedése tárgyában. Elengedtetik.

Mélykut község képviselő testületének határozata egy tüzi teeszkendő beszerzése tárgyában. Jövőhagyatik.

Dr. Hirschenreiter Alajos tiszaöldvári községi orvos felelkezése a szemeses ködhártyalobosok gyógykezeléséért 50 frtnyi jutalmat megvázavó határozat ellen illetőleg méltányosabb határozat hozatala iránt. Méltányosabb határozathozatalra utasíttatik a község.

Topolya község képviselő testületének határozata egy ipariskolai tanítói állás rendszeresítése tárgyában. Jövőhagyatik.

Tiszaföldvár község képviselő testületének határozata községi költségek fedezésére 400 lánca legelőföld bérbeadása tárgyában. Jövőhagyatik.

Petrovosszellő község képviselő testületének határozata a jelenlegi községi csendőrségi intézmény megszüntetése tárgyában és ez ellen Ekkert Gyula és társai által beadott felelkezés. A felelkezés elfogadásával a községi határozat feloldatik.

Almás község képviselő testületének határozata a szabadka-bajai vasúthoz szükséges egy hold, 288 ööl földterület ajándékozása tárgyában. Jövőhagyási záradékkal elláttatik.

Özvegy Bobár Irméné szül. Hüfner Terézia, Bobár Imre volt jankovici tanító özvegyének nyugdíjárulékának honnan leendő kiutalványozása tárgyában. A 66 frt nyugdíj nem a r. k. pénz árból, hanem a község pénztárából lesz fizetendő.

Ó-Szivac községének kérvénye 216 frt, Goszpodince községének 345 frt 42 kr., Monostorszegh községének 30 frt 60 kr beszédhetlen közmunkaváltásdíj leírása tárgyában. Leiratnak.

Topolya községének határozata 6526 frt 15 krra menő különféle beszédhetlen követelések leírásba hozatala iránt. Leiratnak.

György György és érdektársai bezdáni lakosoknak mint volt elüljárósági tagoknak marasztalása tárgyában hozott megyei határozat foityán Bezdán község által hozott és nevezettek a marasztalási összegek megfizetése alól fölmentő határozat jövőhagyása. Jövőhagyatik.

Eichardt Ernő zombori szolgabíróági inrok folyamodványa fizetéselemelés illetőleg drágasági pótlék kiutalványozása tárgyában. Alap hiányában figyelembe nem vehető.

Vaskut, Új-Szivac, Parabut, Rác-Militics, Gajdobra, Cséb, Prg.-Szt.-Iván, Járek, V-provác, Torzsa, Cservenka, Csantavér, Ada, Ó-Kanizsa, Apatin, Szeghegy és Ujverbász községek 1885. évi árvtári számadásai. Jövőhagyatnak.

Bácsujtalu, Gara, Karavukova, Bács, Cservenka, Kula, Rék, Kiszács, Feketehegy, Vajsza, Bogján, Novosszellő, Gajdobra, Csonopla, Monostorszegh, Bogojéva, Ó-Palánka, N.-Palánka, Mosorin, Titel, Karavukova, Bajmok és Alsó Kovil községek különböző évi közpénztári, szegény-alap, kórházi alap, székház-alap és alapítványi számadásai illetőleg pótköltségvetései. Jövőhagyatnak.

Ezzel főispán ur Óméltósága a jegyzőkönyv hitelesítésére Szemző Gyula, Városvy Károly, Czirtusz Ferenc és dr. Molnár István Lajos bizottsági tagokat jelöli ki és a közgyűlést élénk éljenzés közt berekeszti.

Alispáni jelentés.

Méltóságos Főispán Ur!

Tekintetes megyei törvényhatósági bizottság!

A folyó évi június hó 22-én megtartott II-ik évnegyedes közgyűlés óta történt fontosabb eseményekről van szerencsém jelentésemet következőkben előadni:

I. Mindenekelőtt szomorú, de kegyeletes kötelességet kell teljesítenem, a midőn Zákó Péter nyugalmazott árvaszéki elnök urnak, mindnyájuk tudomása szerint, folyó évi augusztus hó 15-én váratlanul bekövetkezett gyors elhunytáról e teremben is megemlékezem; hogy hosszú évi becsület és önzetlen közszolgálatlaltal mennyire tudta ezen megyei bizottság tiszteletét és szeretetét kiérdemelni, azt a folyó évi augusztus 10-én még részvéte mellett megtartott rendkívüli közgyűlés alkalmával mindazok tapasztalhatták, kik azon gyűlésen jelen voltak s hogy ezen szeretetet és nagybecsületét a csak folyó évi augusztus 1-én bekövetkezett nyugalomba lépése után is mily osztatlanul bírta egy a törvényhatósági bizottság, valamint az egész megyei közönségnél, — azt az elhunytával bekövetkezett s az egész megyére kiterjedt részvét és impozáns végtisztelet adása, egy a ravatalára helyezett koszorúk halmaza a legvilágosabban igazolta. — Szívesen ragadom meg azért az alkalmat, hogy jószágos alakját még egyszer emlékezetükbe visszaidézzem, és a midőn közelítünk e kipróbált alakjának elhunytá feletti részvétiünknek ezen megemlékezés által is kifejezést adnék, — a „nyugodjék békével“ utolsó sirhantul, a közgyűlés tagjaitól körülvéve, fájdalmas szívvel rebegem el.

II. A központi tisztviselők és járási hivatalok teendőiket odaadással teljesítették, — a számonkérő szék alkalmával tapasztalatról főispán ur ó méltóságának a tárgysorozatban foglalt külön értesítése van hivatva részletes tájékozást nyújtani.

III. A megyei házipénztár és az ott kezelt alapok, valamint a megyei arvpénztár, a becsatolt jegyzőkönyvek igazolása szerint, az előirt módon havonként megvizsgáltattak.

IV. Az 1885. és azt előző évi közmunka-váltásghátraléka, az utolsó rendes közgyűlés alkalmával még kitett 39,401 frt 71 krt, erre befolyt 11,307 frt 69¹⁰/₁₀₀ kr, a fentlevő hátralék tehát a mai napon még 28,094 frt 01¹⁰/₁₀₀ kr.

A folyó évre közmunka váltásgh fejében előíratott 296,578 frt 65 kr, erre a mai napig befolyt 42,425 frt 1¹⁰/₁₀₀ kr, befizetés alatt áll tehát még 254,153 frt 64¹⁰/₁₀₀ kr.

A lejárt követelések behajtása iránt a megfelelő behajtási eljárás folyamatban van.

V. Az 1884-iki és előző évi közpénztári számadásokból a közigazgatási számvédegnél feldolgozás alatt maradt 87 drb. Észrevételük foityán kiegészítve visszaérkezett 34 drb. Összesen 121 drb. Ezekből elintéztetett: a) Észrevételekkel 54 drb, b) a mai közgyűlésre előterjesztetett 18 drb. Összesen 72 drb. Feldolgozás alatt maradt tehát 49 drb. 1885. évi közpénztári számadás beérkezett 116 drb, hátralékban van még 7 drb.

VI. A belvízügyi munkálatok közül: a) az ó futtak piros-kiszács-szöreggh pusztai és b) a bega vízermentő szabályozási munkák, ugy az ezeken emelt közuti hidak sikeresen felülvizsgáltattak.

e) a torzsa-ökéri és d) a keresztúr-verbászi érdekeltségnek társulattokká való átalakítására vonatkozó közgyűlések általalm megtartattak és az alapszabályok jövőhagyás végett a kereskedelmi miniszteriumhoz felterjesztettek.

e) Az új-verbász ó-szivaci csatornán inneni belvizrendezés községenkénti és összerdekeltségi közgyűlések általalm megtartattak, sőt öt nap előtt már a jövőhagyott alapszabályok a m. k. kereskedelmi miniszteriumtól visszaérkeztek;

f) az új-palánkai kis vízmű munkái kiigazítás és végbefejezés alatt állanak és

g) a gombos vajszkai érdekeltség hátralevő munkái a Duna-vízállás kedvező voltával újból felvételnek.

Az 1885. évi XXIII. t. c. értelmében még társulattokká nem alakított érdekeltségek közgyűléseit, október hó folyamán szándékozom megtartani.

Újabb vizszabályozási céllal kultur-mérnöki felvételek: az újcsatorna Futtak felőli részén teljesítettek; a Mostonga mentén megkezdettek és időközben lényegesen előre haladtak; a legutóbbi napokban pedig a Csikér mentén is folyamatba tétettek.

A szabályozási munkák megkezdése pedig a temerin-járeki határon, az uradalom és Temerin község kérelmére elrendeltetett.

VII. A múltakon a korábbi nagy építkezések foityán felmerült szerződési kötelezettségek pontos bevalthatása, ugy a fentartási költségek akadálytalan fedezhetése tekintetéből, csakis az előíranyzat szerint igen csekély kiegészítési és tatarozási munkálatok véettek fogantatba, és az I. s II. rendű földutak egy-némelyikén szükséges vált jórkarba helyezések rendeltettek el a gazdasági választmány közbenjárásával. A túriai csatorna-híd cölöpölési munkálatai befejeztettek; a község által megajánlott földmunka pedig a napokban veszi kezdetét.

VIII. A személy- és vagyon-biztonság állapota, a zombori kir. csendőrpáncsnokságtól június 1-től augusztus 31-ig terjedőleg, vagyis teljes három óra nyert hivatalos értesítés szerint, a következő adatokat tünteti fel:

Ezen évnegyed alatt előfordult: Gyikosság 1, mely kiderített. Rablőgyikosság 1, mely iránt a vizsgálat folyamatban van. Rablás nem fordult elő. Betörés és lopás 25, ezekből kiderített 4, vizsgálat alatt áll 21. Lopás és tolvajlás 78, ezekből kiderített 19, vizsgálat alatt áll 59. Emberölés 4, kiderített 4. Gyujtogatás 2, kiderített 2. Tűzeset ismeretlen okokból 26.

Ezen statisztikai adatok 3 óra terjedvén, az elmúlt 3 hó közbiztonsági állapota önmagában nem volna túlságosan aggasztó, ha a zombori kir. fogházból történt szökések, a helyzetet már e hó folyamán rosszabbá nem változtatták volna.

A tekintetes bizottság minden egyes tagja bizonyára kellemetlenül lett érintve a folyó hó 4-én hajnalban — a Doroszlóról — Hódságh irányában menesztett postarablás híre által, mely alkalommal a postakocsis lelövetett, a kiserő pedig csak véletlenül menekült a neki szánt hasonló sorstól. A postakocsis és lovak megkerültek. Az elrablott készpénz és csomagok értéke mintegy 1088 frt 66 krtban lőn eddig megállapítva. A nyomozások azonnal megindítottak, de fájdalom eredményre mindeddig nem vezettek. Már ez esetet is a fenti rabok szökésével voltam kénytelen összefüggésbe hozni, azért, mert a csendőrségi és főszolgabírói jelentések tettesekül határozottan Tyoszy Lázárt, Homokőci Jánost, Szabó Jánost és Kovácsics Tósiát jelölik, s így a közönség joggal aggodnattik, hogy ezen rab szökevények igen veszélyes rablóbanda alakjában, fogják előlhetőleg garázdálkodásaikat folytatni.

Ily viszonyok között a tekintetes közgyűlés természetesen fogja tartani abbli kijelentésemet, hogy én nemcsak a saját hatáskörömben tett és teendő legérelyesebb intézkedések által, melynek felsorolását a megye közönsége az ügy természetéből foityólag bizonyosan nem kívánja, szándékozom a megyei közönséget megnyugtanni, de hogy ez-énkivül a néhány csendőrszaporitása iránt folyamatban levő eljárason kívül, amint azt a szükség megkívánja, a csendőrségi létszámnak legalább időleges szaporitását, sőt — ha kell, rendkívüli közbevetése mellett — a rögtönítelő bírósági eljárásnak engedélyezését is javaslatba fogom hozni, hogy a veszélyeztetett személy- és vagyonbiztonságnak a jogos védelmet tölem telhetőleg nyujthassam.

IX. Hogy a közegészségi állapot a második évnegyedben mindvégig teljesen megnyugtató volt, azt legjobban igazolja azon körülmény, hogy azon évnegyedben született a megye területén 5936 gyermek, meghalt 3810 egyén vagyis 2126-tal több született, mint meghalt.

A harmadik évnegyed eddig lefolyt szakának közegészségi állapota is teljesen kielégítően foityt le; amennyiben a ragályos betegségek közül haskris Csataalján és Ó-Kéren fordult elő, — előbbiben eset, utóbbiban tizenegy himlő eset; a szörványosan megbetegedett gyermekek az alkalmazott gyógykezelés foityán, már mindannyian felgyógyulván, ez időszert ragályos vagy járványos betegség a megye területén nincsen.

Az Olaszországban régebben uralkoló és Fiume valamint Trieszt vidékén is szörványosan bshurogt kolera járvány ellen való óvintézkedések pontos fogantatása és ellenőrzése, az elmúlt közgyűlés óta, a megyei és községi közegészségi közegeknek, ugy az elüljárók és megalakított járványbizottságoknak sok gondot és fáradságot okoztak.

Az ezen veszélyes vendéggel szemben e megye területén is elterjedve volt hírekkel szemben kedves kötelességemnek tartom annak kijelentését, hogy eddigelé a megye területén nemcsak ázsiai koleraeset elő nem fordult, sőt hogy még kolera in eset is csak néhány fordult elő a múlt hó végeig Bikityen, Borsódon és Brestovácson; a megbetegedettek azonnal gyógykezelés alá vétetvén, mindannyian meggyógyultak. Kolera nostras eset pedig csak egyetlenegy fordult elő Szántován; hogy azonban ez sem volt a járvány előpostája, azt legjobban igazolja az a körülmény, hogy múlt hó 29-ike óta, amikor fenti egyén elhalt, sem Szántován, sem a megye más vidékén kolera nostras többé elő nem fordult.

Melléklet a „Bácska“ 73-ik számához.

A gyógyszerárak vizsgálata megészerte folyamatban van.

A nagyméltóságú m. kir. belügyminiszterium által Parabuty községbe engedélyezett gyógyszerár, ugyanott Birtl Gyula által f. évi augusztus 20-án megnyitattott.

X. Végre az állategészségügyre áttérve, f. évi június 21-től szeptember 13-ig:

a) lépfevében elhullott: 8 ló, 26 szarvasmarha, 1 juh, 9 sertés; b) takonykórban lezurított 26 ló; c) rühkórban elhullott 1 ló; d) veszettségben elhullott: 1 ló, 3 eb; és e) tenyészbénaságban megbetegedett 19 ló; ebből 3 lezurított és 16 gyógykezelés alatt áll.

A többi hasznos házi állatok közt járványos betegség nem fordult elő.

Ezekben jelentésemet megtévén, kérem azt kegyesen tudomásul venni.

Kelt Zomborban, 1886. évi szeptember 14-én.

Schmausz Endre,
alispán.

Hírek.

Fabiny Teofil igazságügyminiszter f. hó 12-én délután Szabadkára érkezett és Arnold királyi ügyész kalauzálása mellett, megtekintette a börtönhelyiségeket. A miniszter ma délelőtt a törvényszéket látogatta meg s aztán az ügyvédi kamara küldöttségét fogadta, melynek nevében Guln elnök által üdvözlötett. A miniszter válaszában megígérte, hogy a tapasztalt hiányokon lehetőleg gyorsan segíteni fog s rajta lesz, hogy a törvényszéknek a munkaerők szaporítása által is a rend helyreállítassék s a panaszok megszüntethetők legyenek. Később a miniszter a városi tanácsal értekezett az itt felépítendő igazságügyi palota ügyében s kilitásba helyezte, hogy ezen ügy is mielőbb megelégedésre fog elintéztetni. Fabiny miniszter 13-án délután vissza utazott a fővárosba.

Kis-Hegyes községében — írják onnan nekünk — Budavár visszafoglalásának 200-ik évfordulója szeptember hó 5-én impozánsan ünnepeltetett meg. Már első nap este f. hó 5-én hajnalba tarack lövések hirdették a nap nagyszerűségét, mely alkalommal tisztelendő Fancsi Antal segéd lelkész ur oly nagy-szerű és ékes beszédben esztelte a nagy nap jelentőségét, és a zafoltság tömve volt egyházban összegyűlt híveknek, hogy az bármely székesegeyháznak is becsületére vált volna. Ezután főtisztelendő Balassy Endre címz. kanonok esp. és plébános ur tartotta a Te Deummal egybekötött nagy misét.

Követendő példa. Kis-Hegyes község érdemes képviselő testülete — mint levelezők írja — az Uj-Verbászon ujonnan építendő gymnasium épületére 50 írt segélyt szavazott meg.

Hirdetmény. Zombor szab. kir. város igazoló választmánya részéről ezennel tudomásra hozatik, hogy az igazoló választmánynak mai napra kitűzött ülése az időközben bekövetkezett akadályok miatt nem volt megtartható, minek folytán a város igazoló választmánya a legtöbb évi adót fizető névjegyzékének megállapítása tekintetéből üléseit f. évi szept. 20-án és szükség esetén következő napokon mindenkor délelőtti 9-től 12 óráig a városház tanácstermében fogja tartani. Mindazok, kik az adó kétszeres beszámítás kedvezményét igénybe venni óhajtják, tartoznak az ülések tartama alatt az igazoló választmány előtt szóval vagy írásban jelentkezni. Kelt Zomborban, 1886. évi szeptember hó 13-án. A választmányi elnök ur megbízása folytán Athanaczkovic György, főjegyző, mint az igazoló választmány jegyzője.

Filipován e hó 12-én nyílt meg a táviró hivatal, korlatolt napi szolgálattal. A hivatal Kopper Betti postamesternek k. a. vezeti.

Az Olvasókör hétfői társasvacsorája igen jól sikerült. Akik ily komolyabb körű társaságban olyan vig jeleneteket kerestek, melyek csak a tizedik féltérnél szoktak kiütni, azok persze csalódtak. Ez este bebizonyult, hogy toasztok zápora nélkül is lehet kellemesen együtt töltöni pár jó órát. És ez sikerült is mindazoknak, akik nem ambicionálják, hogy nekik udvaroljanak; hanem maguk gondoskodnak a hozzájuk való mulattató környezetéről. Az ételek és italok nem hagytak fen semmi kívánni valót s a társaság fél egykor kezdett a fehérszőlőtől oszladozni, hogy másnap reggel a zöld asztalnál találkozzék.

Beküldetett. Tekintetes szerkesztő ur! A „Zombor és Vidéke“ tegnapi számában azt új-álgolja, hogy ns. milticsi Horváth Mór szabadkai képviselő, Dekker Péter helybeli ügyvéd veje . . . stb. meg n a l t. Tudommal szegény testvére, Géza, szegedi törvényszéki bír., hunyt el a napokban Szegeden; Horváth Móric országgyűlési képviselő, hála Istennek, legjobb egészségnek örvend D. G. — Legérdekesebb a dologban az, hogy éppen e téves hír mellett balra leckét ad a szomszéd nekünk, hogy válogassuk meg jobban hireink forrását. Medice, cura te ipsum!

Hymen. Dr. Cziráky Gábor, topolyai fiatal ügyvéd, eljegyezte ugyanott a kedves Limbeck Klementin kisaszonny.

A helybeli ipariskola szept. 15-én a törvény betűjének megfelelő pontossággal megnyílt. A 12 tagú tantestület karban tisztelt szeretett elnökénél, Mihály János megyei árvaszéki elnökénél, szerencsét kívánván neki megválasztatásához.

Gyilkosság. Bezdánban a nagykorosmában Jakabos Ferenc és Tokajos Ferenc m. kir. csendőrök bozrogatás közben szóváltásba elegyedtek. Később, midőn a laktanyára értek, ismét szemrehányásokkal kezdtek illetni egymást, majd kardot rántva, egymásra rohantak s Tokajos halálos csapást mért társa fejére. Midőn látta, hogy a sebesült összerogyik, fogta töltött fegyverét s főbe lötte magát.

Vásár. Torzsán a legközelebbi vásárt e hó 26-án és 27-én tartják meg.

Hirdetmény. Zombor szab. kir. város tanácsa részéről ezennel közhírré tétetik, hogy a városi törvényhatósági bizottságnak f. évi augusztus hó 11-én 120. sz. alatt a városi szervezési szabályrendeletnek az 1886. évi XXI. törvényekhez képest történt módosi-

tása illetve kiegészítése tárgyában hozott közgyűlési határozat f. évi szept. hó 8-tól október hó 9-ig a városi főjegyzői hivatalban közszemlére ki fog tétetni. A netáni észrevételek illetve kifogások f. évi október hó 9-ig bezárólag a polgármester urnál benyújthatók. Kelt Zomborban, 1886. évi szeptember hó 7-én. Polgármester helyett Vukicsevics Péter tanácsnok.

A hírlapok és a hirdetményi bélyeg. A „S. i. L. k.“ szerkesztőjétől a kir. pénzügyigazgatóság külön hirdetményi díjat követelt, amiért „Kivonat a városi hirdető könyvből“ címmel közölte azokat a magánhirdetéseket, amelyeket dobszó utján szoktak egyes községekben a lakosság tudomására hozni. A lap szerkesztője a pénzügyigazgatóság e határozata ellen felelkezett s a kir. pénzügyi közigazgatási bíróság azt helybenhagyván, kimondta: Ha a városok vagy egyes községekben dobszó utján közzétett, magántermészetű hirdetéseket a hírlapok — habár kivonatosan is közlik, az ilyen minden egyes kivonatos közléstől külön hirdetményi bélyeg jár.

Kolluthon — mint levelezők írja — f. hó 12-én tartott meg az iskolás fiúkkal az évnnyitó ünnepélyes Veni Sancte. A szent mise végeztével Brichaček János plébános felszentelte a község által ez évben épített 3 tantermi iskolát. A felszentelési aktuson jelen volt a község apraja-nagyja. Az iskolában már másnap kezdtetik vették az előadások.

Lótenyésztők figyelembe ajánljuk a hivatalos lap f. hó 13-iki számát, mely közli a földmívelési miniszteriumnak a lótenyésztőkön intézett ama figyelemztetését, mely szerint azok, kik a m. kir. állami méntelepekből az 1887-iki fedeztetési idényre ménlovat bérlelni óhajtanak, ebbeli szándékukat legkésőbb ez évi október hó 10-ig jelentésük be akar e miniszteriumnál, akár az illető méntelep parancsnokságánál, mivel e határidő elmulasztása esetén a jelentkezések figyelembe vételni nem fognak.

A zentai csata emléke. Zentán e hó 11-én nagy ünnepélyességgel ülték meg a zentai csata 189 ik évfordulóját. A gymnasiumban a város értelmisége és a tanuló ifjuság előtt Szücs Lajos és Dudás Gyula tanárok méltatták a híres csata jelentőségét. Innen Te Deum-ra vonultak, majd tarackdurrogás és zeneszó mellett az Eugen-szigetre, le a Tiszán. A szigeten 120 területű lakoma volt, melyen számos felköszöntőt mondtak. Este az „Eugen herceg“ szállóban bál volt.

Párbaj. Palánkán e napokban gróf Hadik János 8 ik huszarezredbeli hadnagy és Kósa Miklós tartalékos hadnagy között kardpárbaj vívatott harcérkötelenségig. Kósa Miklós ellentétől jobb karján oly súlyos csapást kapott, hogy ennek következtében a csont kettészakadt. A gyógyulás tartama huzamosabb időt fog igénybe venni.

Sajtórendőri vétségek. A kir. tábla II. büntetőtanácsa e hó 14-én délelőtt Horváth Döme elnöklete alatt és Sélly Sándor bíró előadása mellett, többrendbeli sajtórendőri vétségeket tárgyalta; az első Pavlovics István újvidéki lakos „Nase Doba“ című politikai lap szerkesztőjének ügye volt, akit az újvidéki járásbíró 10 írt pénzbüntetésre ítelt, mert a köteles példányt elmulasztotta a városi hatóságnak bekiüldeni. Ugyanezért Zanbauer Ágostot, az „Újvidék“ politikai lap szerkesztőjét, szintén 10 írtára ítelt. Fuchs Ágost és Pajevics Arsen nyomdászok, tekintve, hogy a fentnevezett lapok az ő nyomdájukból kerültek ki és a lap beküldésével nem tettek eleget kötelességüknek a hatósággal szemben, szintén 10—10 írtára ítéltettek. A kir. tábla figyelembe vette, hogy vádlottak a köteles példányok az ügyészséghez való beküldése által, az 1848. évi 13. t. c. 30. § ában foglalt rendelkezésnek elvileg eleget tettek, azokat az ügyészség elfogadta, valamenynyen a vád terhe alul fölmentettek.

Tisztelgés. Szabadkán az új közigazgatási törvények életbeléptetése alkalmából az összes állami tisztviselők f. hó 11-én délelőtt tisztelegtek Jankovich Aurel főispánnál. Czirfusz Ferenc tanfelügyelő beszédet intézett a főispánhoz, biztosítván őt a hivatalnokok ragaszkodásáról. Válaszában a főispán kifejezte abbéli óhaját és reményét, hogy az állam tisztviselői Szabadka területén a haza és a város érdekében fognak mindenkor működni. Biztosítván a tisztelgőket támogatásáról, a főispán szívélyes bucsut vett tőlük és ezzel a tisztelgés véget ért.

Arverés. Jankovits Kuzman 4000 írtára b. ingatl. október 17-én Újvidéken.

Kolluthról írják: Jubiláló korszakban él-vén, jubilált Kolluth község igen tisztelt jegyzője Schwere Lajos is, de csak titokban. Ugyanis mult hó 25-én ülte meg névünnepe, mely alkalommal család körben megtartotta f. évi augusztus hó 15-én volt jegyzői pályán való működésének 25-ik évfordulóját és f. évi augusztus hó 16-án volt 61-ik évi születésnapját. Tehát hármas volt a ünnep, melyhez méltóan a jelenlévőkben is a jókedv háromszorosan fokozódott. Ebéd felett a helybeli plébános Brichaček János mondott találó és eszmedüs felköszöntőt a jubilánusra, melyet az ünnepelt meghatva köszönt meg. Erre következtek a jubiláns unokái által részben előszóval, részben pedig írásbelileg benyújtott gratulációk, melyek a szerető nagypapa szemébe bőven csalták a szaporán kiesorduló könnyeket. Esti 8 órára összegyűltek a helybeli tisztelők s jó ismerősök, kikre a jókedv csakhamar átszállott, míhez az aközben megjelent helyi zenészek is nagyban hozzájárultak. A kedélyes mulatság messze nyúlt be az éjbe; minél inkább közeledett az idő éjféhez, annál inkább fokozódott a jókedv. Éjfél után szétoszlott a szép társaság, kívánván az érdemekben megőszült jubilánsnak, hogy uno kaitól környezve, éljen még igen sokáig.

Palánkán kiállítás fog rendezni — mint nekünk írják — a palánki ipartestület 1887. év augusztus havának 30 napú időtartamra. Sándor Béla főispán ur ő méltósága a Mezey Károly testületi ügyész által vezetett tíz tagú bizottságnak határozott támogatását méltóztatott megígérni, s így remélhető, hogy a tervbe vett kiállítás a legfényesebben sikerülend, és ez által az ipart e vidéken előnyösen fejlesztendő, a közjót pedig előmozdítatja.

Gyászhir. Öz. Pinterovits Jánosné szül. Jancsik Laura fájdalommal jelenti szeretett férjének Pinterovits János, Lality község 32 éven át volt jegyzője,

megyei bizottsági tagnak, élete 66 ik, boldog házasságának 26-ik évében, folyó évi szept. hó 12-én d. u. 4 $\frac{1}{2}$ órakor hosszas és kínos szenvedés s a halotti szent-ségek ájtatos felvétele után bekövetkezett gyászos elhunytát. A boldogultat siratják gyermekei Jenő és Etelka, anyósa özv. Jancsik Anna, testvére Pinterovits férj. Scholcz Vilmosné s gyermekei, ugy számos rokonai, barátai s ismerősei. Hült tetemei folyó évi szeptember hó 13-án d. u. 5 órakor fognak örök nyugalomra elhelyeztetni. Az engesztelő szentmise áldozat lelke üdvéért szeptember hó 18-án d. e. 8 órakor a hódásági róm. kath. templomban fog az Urnak bemutatni Lalityon, 1886. évi szeptember hó 12-én. Áldás és béke lengjen porai felett!

Az ázsiai kolera már a fővárosban is szörványosan fellépett; tehát nem tudjuk, hogy melyik percben fog beköszönteni hozzánk e veszedelmes vendég. Ebben legyenek hatóságaink s tegyék meg a kellő óvintézkedéseket, hogy váratlanul ne lepjék meg a várost.

A „Szabadkai Tornaegylet“ tagjaival tudatjuk, hogy tornaegyletünk folyó hó 19-én délelőtt 10 órakor tartja meg évi rendes tisztújító közgyűlését a szabadkai városház kistermében. Birkáss Gyula elnök, Veres Lajos titkár. Figyelemztetés: Az 1884. és 1885. évi közgyűlés határozatai alapján, azon egyleti tag, ki bárminek tartozását a közgyűlés napjáig le nem fizeti, szavazati jogát a közgyűlésen nem gyakorolhatja.

Kuláról írják: A kulai ifjuság f. évi szept. hó 18-án a „Zöldért“ vígadó helyiségében táncgal egybekötött zártkörű „nyári évadzáró“ vigalmat rendez. — Schlagetter Gyula helybeli ügyvéd a f. évi szeptember 14-én megtartott megyei bizottsági közgyűlésen, az árvaszéki elnökké választott Mihályi János ur helyébe, megyei főügyészé választott meg. Öszinte szívvel gratulálunk t. kartársunknak és derék jó barátunknak.

Az ősz kezdete. Szeptember 23-án a nap a mérleg-jegybe lép, vagyis a nap látszólag az ég egyenlítőjén áll e napon és 24 óra alatt a föld minden részét megvilágítja sugarai, minthogy a nap sarktól sarkig süt. Ugyanezért nálunk az ősz, viszont a déli mérsékelt égövön a tavasz veszi kezdetét.

Helyreigazítás. A másik helybeli lap az olvasókörben f. hó 13-án tartott társasvacsoráról, tegnapi számában azt híreszteli, hogy azon kedélyes vacsora „megzavartatott“ volna az által, hogy Barthal József ur felköszöntését Sándor Béla főispán ur előtt elmondotta. Ezen közleményben foglalt céltartozást figyelembe kívül hagyva, megkérte az azon helyreigazítás közlésére, hogy Barthal ur felköszöntését első sorban a vidéki megyei bizottsági tag urakra és kapcsolatosan Mihályi János urra egyenesen Sándor Béla főispán ur felhívására mondotta el, tehát a kedélyes mulatság megzavarásáról szó sem lehetett.

Jegyzői vizsga. A f. hó 15-én és 16-án meg-ejtett jegyzői vizsgára 13-an jelentkeztek, ezek közül a vizsgát jó eredménnyel letették: Babics Lajos Adolf, Stündl Béla, Bikár György, Pinterovics Jenő, Szabó Sándor, Stebler Lajos, Szmiha Kálmán, Tripolszky Béla és Szendi Kálmán, 4 pedig megbukott. Mandics Döme pedig jó eredménnyel nyelv vizsgát tett.

Jegyzőválasztás Szt.-Tamáson.

A bácsmegyei jegyzőválasztások történetében, melynek harcai máshol gyakran a taktika minden eszközeivel s a fondor politika minden fogásaival vívtelnek — kiváló momentumot képez a közelmúlt szt.-tamási választás. Emelte jelentőségét az aspiránsok száman kívül érdekelt személyiségük s a széleskörű várakozás, mely a megürült trónus betöltéséhez fűződött. Mert községünknek, mint az ország ezen exponált vidék-sztyájának jegyzője, nemcsak a községi ügyek közbübs vezetője, hanem politikai és társadalmi faktor, kinek szava a nép szava, kinek tetteit és működését a nép ezrei egyhangú és föltétlen bizalommal szanktifikkálják. Éppen azért kétszeres az örömrünk, hogy a választás oly férhúra esett, kinek egyrészt fényes multja, és ismert ügybuzgalma, másrészt hazafias lelkülete és rokonszenves egyénisége elegendő biztosítékot nyújtanak arra nézve, hogy a választás nemcsak az általános közóhajnak, hanem a valódi érdem és tehetség elismerésének is pregnans kifejezője.

A választás f. hó 11-én ment végbe Szt.-Tamás község díszes tanácstermében.

Gombos Béla, ó-becsei főszolgabíró ur meg-jelen-vén, üdvözi a szép számmal egybegyűlt képviselő urakat s az 1886. XXII t. c. értelmében legott hozzá-fog érdemes tisztéhez.

A kompetált nyolc egyén közül az eddigi h. jegyző Theodorovics Döme, Kovácsévics István ó-fut-taki jegyző, Popovits Sebő megyei allevéltárnok és Balaton Nándor szt.-tamási segédjegyző, jelöltettek ki, mint kiket a jegyzői praxiszban tanusított élemlát-suk, erélyük, ambiciójuk s buzgalma, a legkiválóbb erőkként ajánlanak, s kiknek, mint a községi közbübs szemenszedett protezsáltjainak, egyetlen önzetlen aspirációjuk a személyükhöz fűzött várakozásoknak tel-hetőleg megfelelni.

A háborítlan csendben lefolyt névszerinti szava-zás eredményeként Theodorovics Döme 23 szavazat-többséggel Kovácsévics István 17 szavazata ellenében jegyzőnek választott s a főszolgabíró kezébe nyom-ban le is tette a hivatalos esküt.

A főszolgabíró ur hagyományos részlehatlan-ságának, kipróbált igazságérzetének e választás is te-téző bizonyosságát adta; távoztában az ujonnan választott jegyzőnek törhetlen erélyen, kitartáson s politikai funkcióiban való tántoríthatlan egyeneslelkűségén kívül, tiszta szívből jövő abbéli kívánatának adott kifejezést, hogy a terhes és felelős pályája göröngyreire mentől többször mosolyogjon Fortuna istenasszony. A képviselő uraknak is azonképen megköszönté az új jegyző iránt tanusított bizalmukat. Ezek után Theodorovics Döme filippikákra emlékeztető ékes szónoklatban eltette a főszolgabíró és megköszönvén hiveinek maradandó bizalmát, jövőre is eszedezett nagyrabesült támogatásukért.

Harsogó éljenzések közepette ment azután a főszolgabíró a r. kath. plébániára, honnét bokros teendői miatt már délutáni 2 órákor távozni kényszerült.

Majd a Glatz féle vendéglőben gyűltünk össze diszebédre, hol 1000 főre menő nép imponáns üdvözlése és ezer torok egetverő „éljen”, „zsvivó” kiáltásai várták a megválasztottat.

A 60 terítékű diszebéd folyamában följegyzésre méltó szép díkción hangzottak fel. Theodorovics szerb nyelven a derék főszolgabíróra, a fő és ali-pánra mondott, harsány éljenekkel megszakított toosztja után Balaton Nándor szerb és magyar nyelven, a magyar és szerb testvérek óhajtható örök együttélésére, a hazára és koronás királyára emelte poharát. André Géza, aljegyző a megválasztottat, Vezelics Milutin közs. képviselő a választás sikerét és a jegyzőt ültették, oly magvas, szellemű pohárköszöntőben, minőket az ünnepély méltósága s a községi hangulat emelkedettsége a fontos napon csak magával hozhatott.

Nos aztán?

Aztán következett az ünnepély valóságos megszentelése. Rázendített a fekete népség, jó szívvel lélekkel, csak úgy hullott abból a vonóból a szép nótá, mint a harmat az egekből. De bezzeg még is tette!

Piros hajnalbasadaskor csak úgy reszkettek a csillagok az irigységtől, mikor alátékintettek a szótamási „nagy nap” virrasztóira! *Balaton Nándor.*

Ujvidék, 1886. szeptember 14.én.

A r. kath. egyházi képviselőválasztás.

Még egy esemény sem serkentette hűveinket oly lázas munkásságra, mint az egyházi képviselőtestület választása. Hetek óta dolgoztak alkotásán, korteskedtek, pártokra szakadtak; minden párt az ő embereit akarta behozni; a pártok vezérei éjjel-nappal lázasan dolgoztak. Később a pártok egyesültek, úgy, hogy f. hó 12-én, a választás napján csak két párt állott egymással szemben.

Megérkezett a nagy nap. A választás kezdete d. u. 3 órára volt kitűzve, de már ebéd után kezdtek gyülekezni a választók s mire 3 óra lett, a templomudvar zsufoltig tele volt választó hívekkel. Pont 1/2 4 kor megjelent nt. Hümpfner Alajos plébános helyettes, mint elnök és felhívta a jelenlevőket, hogy kövessék őt a választási terembe. A választási gyűlést megnyitván, az alapszabályok 19-ik §-a értelmében Kaltner János r. kath. tanító és Galovits Konstantin előleg. egyleti segédkönyvvezetőt jegyzőknek nevezte ki, oly meghagyással, hogy Kaltner János a jegyző könyvet magyar, Galovits Konstantin pedig német nyelven szerkesztesse. Elnök jelenti továbbá, hogy a közgyűlés Schreiber Nándor és Thulner József urakat a választási bizottságba kiküldötte s kéri a jelenlevőket, miszerint két bizalmi férfi választásához fognak. Megválasztatnak: dr. Flatt Győző és Czoczek József urak, póttagokul: dr. Kamenitzky Sándor és ifj. Faith Boldizsár urak.

Midőn a választási bizottság ilyképen megalakult, elnök a szavazást megnyitotta, még pedig a „H” kezdőbetű névvel bírókkal kezdve, betűrendben.

A választás alatt méltó esend uralkodott s csak az iránt indult a figyelem, vajjon az egyes választók sárga vagy piros színezetű cédulát dobnak-e az urnába. Látszott azonban az egész szavazás alatt, hogy a túlnyomó többség egy bizonyos cél iránt törekedik.

Az idyll azonban meglepő, egységre nézve keserű tényekkel lett félbeszakítva.

U. i. Midőn a szavazás berekesztetett, felolvastattak a választók névjegyzéke, azaz azok nevei, kik a választásban tényleg részt vettek. A jegyzőkönyvek szerint 223 szavazott, az urnában azonban 225 szavazási cédula találtatott, minek folytán a választás érvénytelené vált.

Ennek hallatára a lényegesen túlnyomó többség azon kiáltásra eredt: „Abzug Schreiber.” Ezen magasztaló szavakkal legalább 200 egyen élt. S vajjon miért illetik a választók Schreiberet most abzuggal, holott 18 éven át tenyerökön hordozták, 18 éven át Schreiber syndikus, felügyelő, igazgató, repraesentantia, tehát egyszóval minden volt?! Annak szomorú oka van! R-ajóttek, hogy Schreiber sőtétben sompolygott, hogy az egyház tárcáját terhelő munkát, a jövedelmező lakásokat, az egyház földeit sbbbit kénye-kéve szerint annak adta, akinek akarta; gazdálkodott, amint neki tetszett. Továbbá a magyar hazának s a magyar fejlődésnek legvásottabb ellensége, aki ezen gyűlöletes ellenségeskedésért mást sem érdemelt, mint a honfiak megvetését. Grassl magyarfaló tanai mellett iskolát alakított, ahol a magyarfaló tanok dívnak, dacára Deutsch és Schöff-r hazafias tanárok erőfeszítéseinek. Így hát el kellett egyszer azon idők következtén, melyben magát egyházunk Csákytól megszabadítsa, melyben a hűtlen sáfárt a semmibe visszadobja. „Abzug Schreiber!” Ez most a jelző!

A választást most ilyképen megsemmisíteni kellett, ez azonban újabb „Abzug Schreiber” kifakadásokra okot szolgáltatott. Dacára a fözbéleptett rendrségnek, dacára a főkapitány személyes megjelenésének, a rend többé helyreállítható nem volt, miután Schreiber tovább tűrni nem akarták.

Választó volt 348. ezek között sárga cédulával 123, pirossal 100 szavazott, nem szavazott 125.

A sok pro és contra után végre elhatározatott, miszerint a kalocsai érseki főhatóság felkérte, hogy két sárga szavazó cédula megsemmisítésével, a választás jóváhagyatassék.

Amennyiben azonban felsőbb helyen a választás megemmi-ittetnek, úgy „Abzug Schreiber” jelzővel ismét résre szállunk és a hűtlen sáfárt, ki 18 éven át verejtékünkön hizott, hivatalából kidobjuk.

A német kulturkampfosok nagy profétája nem fog többé basa módjára az egyház és iskola javaival banni, ezen javak most tiszta kezekbe jönnek.

Szűgyen, gyalázat azonban az, hogy találkozott ember, aki pézért Schreiber Ferdinand zászlóját vitte, kollegiát úton útfélen gyalagta s minden úton módon arra törekedett, csak hogy Schreiber pártja győzzen.

Volt a választás befejeztével néhány kellemetlen epizód is, pl. egyik a vallásmegváltatásról, másik

ütlegekről stbiről beszélt, ez azonban csak üres fecse ges volt, melyre senki sem hederített. r. l.

Zenta apologiája.

E becses lapok 71. számában Vándor aláírással egy cikk jelent meg, melyben a többi közt ezek foglaltattak: „Összeszedtem sátoromat s Zentán keresztül akartam Valkányba érni a vasúthoz, de mintán azt hallottam, hogy a zentaiak a helyett, hogy a mult szomorú eseményének megörökítésére gondoltának, amire pedig ők volnának a legilletékesebbek, folytonosan civakodnak s egymást újságban is legazemberesítik: meggondoltam a dolgot s elhatároztam, hogy Moholon keresztül megyek Tapolcára.”

Ezen magas hangon tartott enunciacióval szemben a következő mondandók vagyon:

Vándor ur fentebbi rosszul stilizált passzusában nyilván azt akarta mondani, hogy a zentaiak „nem gondolnak a multban lefolyt szomorú események emlékének megörökítésére”. Ez ez egészen más dolog, de ezt leokének szintén el nem fogadjuk. Nem pedig azért, mert mi zentaiak a szomorú események emlékét nem akarjuk megörökíteni; minthogy ez által csak újabb viszályra adhatnánk okot. Hogy Ada község jónak látta az 1849. évi febr. 1-én történt zentai verengés emlékét egy napon felállított kereszt által megörökíteni, ezt sem nem értjük, sem nem tudtuk. Nem értjük, mert mit keres az a kereszt Adán, ha zentai esemény emlékére épült; s nem tudtuk, mert Zenta város közönségét az emlék felszentelésére sem hivatalosan, sem magánúton meg nem hívták. *Dudás Gyula.*

Felvilágosításul — mert bizonyára ez a felszólalás célja — közölhetünk ennyit. Két hazafias érzelmű kaplán — az egyik már meghalt mint plébános, a másik él — az ötvenes évek elején, mikor Zentán bizonyos, bitófaul használt eperfák Rigycsky parancsára kivágtattak, elhatározták, hogy a megszállás évforduló napján a lekasaboltaik lelkeért holtukiglan gyászmisét mondanak; sőt az egyik gondoskodott arról is, hogy ez az idők végeig biztosítsák. Azonkívül ugyanez elhatározta, hogy jelt állít emlékünek. Volt is eziránt Zentán mozgalom (a plébánián s városban tudnak erről), de — ki tudja mért? — elaludt. Az adaiak, akiknek vérei közül igen sokan voltak a szerencsétlen legyilkoltak között, a kegyelet sugalmát követve, keresztet állítottak az elesettek emlékének; a béke jelt, a szeretet szimbolusát szánták nekik fejfének, tehát nem viszályra, hanem testvériségre intenek vele. Utóvégre minden hadi emlékjel magyarázható a régi gyűlölet magyál; de azért Attika földje, Róma terei, Páris utcái, s általában a fontos gyász események színpadai (Arad, N.-Sarló, Vezekény, Mohács stb.) mind szoborral hirdetik az utókorok nem azt, hogy „veszettek ölsze újra”, hanem azt, hogy „éljtek békeben, különben úgy járhattok, mint e szerencsétlen apáitok.”

Tehát azért van az a kereszt Adán, mert az adai utódok kegyelele állította, Zentán elhullt adaiak emléke iránt; Zenta és a többi szomszéd pedig — mint értesülünk — azért nem hívatott meg, mert a fentiek szerint, az adaiak kizárólagos házi ünnepül volt szánya a kereszt felszentelés. Hogy Zenta meg nem hívatott, az csak annyiból kár, mert talán szemléletből könynyebben buzdult volna a szép példa követésére. Különb Zentára ezen esetből obligó csakugyan nem háramlik; mert ami illik, az még nem kötelesség.

Végül sajnálunk kell, hogy a reputációra különben oly érzékeny zentaiak a folytonos civakodásnak és kölcsönös legazemberelésnek kapcsolatos sulyos vádját nem találták egyszersmind szóban s írásban illedelmesebb érintkezési hang elszókása által megőfolandónak.

Pedig az élők reputációja még előbb való, mint a holtaké. Szerk.

A kézügyesség tanításáról.

(Irtta s a Komor-vidéki r. k. tanító-egylet f. é. júniusi nyári ülésén felolvasta: Zombor Jaos szónai tanító.)

Ha egy pillantást vetünk vissza s nem is a régi multra, — csak a negyvenes évekre, — keserűen kell tapasztalnuuk, mily sanjard állapotban hevert népnevelésügyünk. Az akkori népnevelést szemügyre véve csakhamar beláthatjuk, hogy abban az ifjúságot éppen azzal, mire az életben legtöbb szüksége volt, legkevésbé foglalkoztatták; hogy abban sok haszontalant s majdnem mindent ferde módon üttek. Szóval: népnevelésünk történetének nincs is multja, az nem is hallott magáról semmit az egész földkerekségén, annak a története tulajdonképen a hatvanas évekké kezdődik s azóta halványozott módon ápolatik.

Hála Istennek és közoktatásügyi kormányunk gondoskodásának, azon idő óta népnevelésügyünk Európá többi művelt államaival egyenlő színvonalra emeltetett s ez csak így van jól!

Népiskolai oktatásügyünk körünkben már oda fejlődött, hogy csak jelesbjeinek érezik annak még egy fő hiányát s azt igyekeznek pótolni kiegészíteni, azaz: a tulajdonképeni tanítás mellett a testi erő alkalmazását — a kézügyességet is akarják felvételni kötelezett tantárgyul, mint alapját minden tudomány ágának — minden tantárgy tanításának.

E végül keletkezett tehát a mai napság felvetett kérdéskör mindenhol s mindenütt: „a kézügyességi oktatás” kérdése.

Ez azonban nem új, ez igen régi téma; már a legrégebb s legjelesebb paedagógusaink rendszereiben a kézi munka n-m hiányozott; törekvéseik határozottan gyakorlati irányuak voltak, nem akartak csak formális képzést, mint a humanistikus paedagógia; céljaik reálisak voltak: az embert alkalmassá tenni az élet céljaira.

Ha szemügyre vesszük az újabb kor eme legüdvösebb vívmányait, a népiszkolába felveendő kézimunka tanítást, annak szükségességét, aig fogjuk kétségbe vonni, ha annak fontosságát elismerjük, hogy ezáltal szépsézetit érkeink fejlesztésére mily nagy szükségünk van, — kivált mai napság, mid-n felülletes vallásismeret, restség, szegénység, koldulás, egyszóval: midőn a zsebmetszők és ipariavagok száma leginkább szapo-

rodik; nagy súlyt kell fektetnünk a munkára való hajlam öregbitésére, mely feladat megoldására leginkább a népiszkola hivatva volna.

Igy állván ügyünk, lássuk magát a felvett tételt, mely ekképen hangzik: „A kézügyességi oktatás célja, anyaga és módszere, tekintettel hazánk közgazdasági viszonyaira.”

Kérdés először, mit kell értenünk a kézügyességi oktatás alatt?

Ezen elnevezés alatt értjük a kézügyességek megszerzését különféle anyagok alakítása és feldolgozása által.

A leányok már régóta részesülvén ilyenmü oktatásban, a jelenlegi fejlesztésnek célja a fiukat is hasonló oktatásban részesíteni.

Ezen előrebocsátottak után, mi legyen — a feladott vitakérdés szavait használva — a kézügyességi oktatás célja?

A kézügyességi oktatás célja a fiuknak a szabad időben foglalkozást adni, őket a rendtelenségtől és tétlenségtől visszatartani s egyuttal a munkához szoktatni; továbbá célja, a házi szorgalmat előmozdítani, szoktatni a fiut, ha felnőtt — a férfit, hogy otthon oly tárgyak készítésével foglalkozzék, melyek a házban szükségesekek, vagy annak díszére válnak; a cél, a férfit a házhoz, a családhoz fűzni, s hogy szabad idejére neki foglalkozást nyújtson; a kézügyességi oktatás előképzést akar nyújtani a kézügyességre, műiparra és a gyáriparra, hogy a kéz és szem az iparnál használt ezen legfontosabb szervek már oly korban fejlesztesdők, melyben még fejlődésre képesek.

Továbbá a kézügyességi oktatás által elérni akarjuk, hogy a gyermek formális képzését tágítsuk, hogy az ész és szív képzéséhez a szem képzést is csatoljuk s így az embert tökéletesebben s összhangzóban nevelni és az életre gyakorlatiasabban előkészíteni és ezen felül a kézügyességi oktatás által részint közvetve, részint közvetlenül támogatni akarjuk az oktatás többi tantárgyait.

Földművelő népünk kora tavasztól, késő ősziig, egész napon át a legfárasztóbb mezei munkával foglalkozik. De eljön a tél s a napi 13—14 órai foglalkozás, csak pár órára szorítokzik. Kísérjük figyelemmel, mivel tölti el a nép ez évszakban fennmaradt üres idejét.

Míg a nők fonás, szövés, vagy varrással foglalkoznak, addig az egyik család fő pipával szájában órahosszat a kályha mellett áldozik a semmittevésnek, vagy a napnak nagyobb részét alvással tölti el; a másik pedig a korcsmában keres magának szórakozást, hol a pálinkás üveg és kártya mellett tékozolja el a nyáron át verejtékével szerzett krajcárjait s ezáltal hozzátartozóit a nélkülözéseknek dobja martalékul.

Mily egészen más szint öltene a családi tüzhely, melynek minden egyes tagja a könnyen előállítható háziiparral foglalkoznék! A lelket megölő tétlenség, testet tespedtté tevő mértéktelen alvás, a butító pálinka ivás mindig szűkebb tere szorulna. Az elkészített tárgyak elárúsításából a nép jövedelmét szaporítaná s ezzel együtt az adófizető képesség gyarapodnék.

Mert a megélhetési viszonyok napról-napra nagyobb követelésekkel lépnek fel s e megélhetési viszonyok a nép jólétében öszpontosulnak.

A néphe beleoltott munkahajlam, kézügyesség és szépérzek alkalmat adnak, hogy a gazdasági eszközökön történt romlásokat a nép maga legyen képes helyreállítani vagy önjerején egészen újakat készíteni; kezébe adják a módot, hogy háziipar által jövedelmét szaporítsa s ezáltal anyagi jólétét elősegítse s így tovább...

Ezért különösen a népiszkolába a többi tantárgy mellé a kézimunka-tanítást is fel kell venni; csak így szoktathatjuk népünket kora ifjúságától a folytonos munkálkodásra.

A már felhozott s még számtalan felhozható példák által eléggé határozottam meg, mi a célja a kézügyességi oktatásnak a népiszkolában; de a cél sikeres elérésére bizonyos elveket kell felállítanunk, melyek a népiszkolai kézimunkák megválasztásában irányadók legyenek.

1. Oly munkák választandók, melyek a gyermek fejlettségi fokával megegyeznek; mert ha növedékeinkre oly munkákat erőszakolunk, melyek felülmúlják az ő tehetségeit, eltévesztjük azon célt, melyet elérni akarunk.

2. Vegyünk oly munkákat alkalmazásba, melyek a szép iránti érzék képzésére alkalmasak, hogy ezek által a munkára való hajlamot felbressze s erősítse; mert ezek által nem akarjuk azt elérni, hogy növedékeink sok pénzt szerezzenek, hanem előtérbe helyezni oly kézimunkákat, melyek paedagógiai értékkel bírnak s melyek az emberiségnek javára vannak.

3. Irányozzuk a kiszemelt kézimunkákat oda, hogy tanításunk állandóvá tétessék.

Csak úgy juthatunk annak kellő eredményére, ha igyekezzünk elméletileg megtanult dolgokat munka által megtestesíteni. Könnyebbé, kedveltebbé és állandóbbá tehetjük növedékeink ismereteit, ha azokat a kézimunka által gyakorlati uton iparkodunk megvalósítani.

4. Adjunk növedékeinknek olyan munkát, melyek elkészítése nem sok időbe kerül; mert ezáltal elvesztik kedvüket, ha egy tárgyon sokáig kell időzniük.

5. A munkanemek változatosak legyenek. A változatosság a felnötteket is gyönyörködteti; de a gyermekeket leginkább. Egyszóval munka a gyermek értelmét, gondolkodását korlátozza s csökkenti a munkakedvet.

6. Könnyebbről a nehezebbre vezessük a munkanemeket.

Kezdetben a legegyszerűbb s csak annak kellő begyakorlása után a nehezebbre menjünk át.

7. Az erős munkát követelő foglalkozásokat ne alkalmazzuk. A gyermek csakhamar beletárad, beletűn a dologba; elégedünk meg kevés eredménnyel, mintsem a foglalkozás teherré fadjuljon.

8. Válasszunk oly munkanemeket, melyeknek anyaga kevés költséggel jár s könnyen megszerezhető; mert ellenkezőleg elzárók az utat gyermekeinktől, hogy ezáltal az iskolában végzett munkát otthon is gyakorolhatnák.

9. Használjunk oly kézimunkákat, minőket a gyermek önjerején is képes legyen teremteni.

Mert önállóságra csak úgy szoktatjuk növendékeinket, ha a tanultak alapján támadt képzeteket önállóan maguk csinálják meg.

10. Sokféle munkanemet egy osztályban ne vegyünk fel, legfeljebb két munkanemet.

Ezek volnának azon alapelvek, melyek szerint haladnunk kellene, ha a kézi oktatásban célt akarunk érni.

Most már áttérhetünk a kézügyességi oktatás anyagára.

A kézügyességi oktatás anyaga lehet: borsómunkák, mintázás, fafaragás, ragasztó munkák, asztalosság, kosár- és szalmafonás, lómfűrészelés, fém-munkák stb.

Ami ezen anyagokat illeti, e tekintetben a lakóhelynek természeti és egyéb viszonyai tartandók szem előtt.

Ennek bővebb magyarázása végett, nézzük azt, hogy a magyar föld a kézügyességi oktatás anyagát minő nyers terményeket szolgáltat.

Az állatországból ez iparágra alkalmas anyagot a juh, tehén, kecske, ló és selyemhernyó nyújt.

A növényországból: a len, a kender, a különféle farost, gyékény, káka, szityó, szalma stb.

Ásványból: a) könnyen alakítható, gyúrható agyag, viaszanyagot; b) kemény és szívós, de természetes állapotukban megmunkálható anyagot: fa- és kőmunkák; c) kemény és szívós és csak a tűzbehatása alatt munkáltható meg, üveg s fém munka anyagot szolgáltat.

Idevalók még a papír, bádóg, bőr, posztó stbi anyagok.

Tehát tömérdek anyag, melynek feldolgozása s értékesítése által kimondhatlan haszon háromolna a nemzetre, ha népünk a kézügyességi oktatásban jár-tas volna.

Megjegyzendő azonban, hogy e nyers termények potom áron vándorolnak ki külföldre ugyan e célok felhasználására, a mi óriási kárunkra és veszteségünkre!

Tehát mily gazdasági előny volna az reánk nézve, ha hazánk hasonló iparágat tudna előteremteni s fokoztatni azt fejleszteni.

Amde sajnos reánk nézve, a mi népünk nagyon is hajlandó a kézimunka lenezésére, hiányzik jellemében a gyakorlott gondolkodás és a kitartó munka iránti érzék. E hiányok javítására a kézimunkától sokat várunk. Meg kell kedveltetni a tanulóval a munkát, megerősíteni őt a kitartásban; mert a munka, a munkaanyag és munkaérték mérlegelése által praktikus gondolkodást szül benne.

Azért mondom, hogy a kézimunkának felvétele az iskolába hazánkban nemzeti szükség.

Kérdés támad most már, miképp volna ezen anyag felosztandó, a kézügyességi oktatás felvétele által népiskolánkban.

Az osztályokra nézve következő fokozatokat vélném szem előtt tartandóknak: az I. és II. osztályban funkálnak: borsómunkák, papírszalagmetszés, szalmadarabvágás, kártyapapírból egyforma nagyságu lapok metszése, agyag-, fakockák vagy hasábok készítését; a III. és IV. osztályban a keménypapír munka kivágás, (chablon) gyékény- s kosárfonást.

A kosár- s gyékény-kötés nálunk nagy sikerrel volna tanítható; mert erre alkalmas anyag, a mennyi csak kell, van, u. m. fűzfavessző, káka, gyékény, szityó s nálunk az oly közönségesnek s értéktelennek látszó szalma.

Készítésük apró fogásokból, fonásból s kötésből áll. Az V. és VI. osztályban a könyvkötészetet s később a fafaragást tartom felveendőnek.

Ezen két utóbbi osztályban kézimunkának ajánlanám az említett könyvkötési munka tanítását, mely által a gyermekek saját könyveit beköthetnék, ugy-szintén a fafaragást is kell gyakorolni, persze a tanító felügyelete alatt, ugymint: az asztalos, esztergályos munkát, a kézi fafaragást a fűrészelést.

Azt ugy is tudjuk, hogy a gyermekek mily kedvteliséssel fűrnak, faragnak s amellet gyakran rongálnak is, már természeti ösztönüknél fogva s mily nagy örömiük van, ha saját fáradságuk után készíthetik játékszereiket.

A kézügyességi oktatás által volna megvetve sokak jövő mesterségének alapja.

A leány gyermekeknél az I. és II. osztályban a kézügyességi tanítás ép oly módon s mérvben tanítatik, mint a fiu gyermekeknél.

A III. és IV. osztályban a kötést, hurkolást és himzést; az V. és VI. osztályban a rendes női kézimunkákon kívül még a szalmafonást, gyékényfonást, len-, kenderfonást és szövést is fel kell venni.

Következnek a kézimunkák tanításánál követendő módszertani eljárás, melyet épp ugy, mint a többi tantárgy kezelését tervszerűleg kell vezetnünk.

Az első órában beszéljen a tanító növendékeinek a munka becséről s igyekezzék bennök a munka iránti érdeklődést felbreszteni; magyarázza meg nekik, hogy munka nélkül sem emberek, sem a föld nem nyújt az embernek sem rubázatot, sem élelmet, egyszóval semmit; fejtsse meg nekik, hogy szorgalmas munka által sokan lettek nagyokká, gazdagokká s szerencsésekké.

A munkálkodás előtt fel kell mutatni a dologba veendő tárgyat, annak anyagát s elkészítéséhez szükséges eszközöket s hogy ezek hol és mi áron szerezhethők meg.

A beszéd és értelem gyakorlatok alapján szemléltesse a tanító a munka anyagát, mondja el azok természetét, hogy mit lehet készíteni belőlük; mutassa meg az eszközöknek mikénti használatát.

A munka megkezdésénél a tanító maga ossza ki a szükséges anyagot és eszközöket s ne mulasztja el tanítványait figyelmeztetni a munkaanyag takarékosságára.

Az elkezdett vagy félig kész munkát soha se adjuk tanítványaink kezébe. Igyekezzünk oda hatni, hogy növendékeink a munkát önállóan másnak segítségével folytaszák s fejezzék be.

A munkálkodás alatt a tanítónak nem szabad mást végezni, minthogy megnezi egyenkint tanítványai készítményeit, az elkövetett hibákra figyelmezteti az illetőket s szükséges útmutatásokkal szolgál nekik.

A munkaidő alatt a beszélgetést meg se engedje a tanító; mert ily esetben megfélekednek magokról

s az lármává növi ki magát, mely zavarólag hatna a tanítás menetére.

A munka befejeztével minden gyermek helyét rendbe hozza, munkáját, eszközeit az arra kijelölt helyre teszi le. Ezt szorosán követeljük tőlük mindenkor ez által megszoktathatjuk őket a tisztasághoz, rendszeretthez és pontosságához.

A munka iránti kedvet s hajlamot leginkább az által fokozhatjuk, ha a vizsgákon azokat közszemlére kitesszük; legnagyobb mértékben ápoljuk azt az anyag; jutalom és kitüntetés által.

Megemlítem ezek kapcsán, hogy e cél elérésére az így megkezdett munkásságot a tanító az ismétlődő iskolában folytassa és ápolja.

Legvégül fejtegetésül fenmaradna annak a kimutatása, hogy a kézügyi oktatás milyen befolyással van s mennyire kívánatos az tekintettel hazánk közgazdasági viszonyaira?

Általános közgazdasági törekvés az, hogy minden nemzet életszükségeit közül nemcsak az okvetlenül szükségeseket, hanem a kulturális jellegűeket, sőt még a kényelmeket is saját határain belül, saját honfai által igyekszik előállítani. A művelődés és vagyonsodás egyik alaptétele az, hogy a nemzetek szükségletei fedezésére szolgáló javakat a lehetőség határain belül önmaguk állítsák elő. Minthogy pedig a kultúra fejlődésével az emberi szükségletek szintén fokozottan emelkednek, emeltölgva a nemzetek jogosult törekvése az, hogy ezen kulturális és kényelmi szükségletek fedezetei is a nemzet gyarapodása, a nemzeti tőkék szaporodása céljából, a nemzet egyes tagjai által természetesen; mert jellegüknek fogva az előbbiekhöz viszonyítva, sokkal tetemesebb beszerzési költségeket igényelnek. Eppen ezen szempontból az európai nyugati államok, mivel az ember másodrendű, vagy kényelmi szükségletei kielégítése fejlett ipart feltételez, már több század óta a tisztán földművelési s nyers termelési közgazdaságról igyekeztek iparúzó államokká alakulni.

Hazánk, Magyarország, égalja földrajzi s különösen sok százados politikai viszonyainál fogva földműveléssel foglalkozó agrikulturnál állam volt: csak is nyers anyagok termelésével foglalkozott. Az ipari fejlettség hazánkban az utóbbi két három évtized leszámításával, valóban a legnagyobb kezdetlegesség fokán szücsült.

Az utóbbi három évtizedben azonban s különösen az alkotmányos korszak helyreállítására, azon okból, mivel a nemzet örendelkezési jogát az állami élet csaknem minden terén visszanyerte — hatalmas lendületet vett hazánkban a cultura fejlődése s a cultura ezen fejlődésével együtt emelkedett a nemzet egyéneinek kulturális és kényelmi szükséglete; — a mely ismét visszahatott és pedig emelően hatott vissza az ipar fejlettségére.

Hazánk kétszeresen kezdé szükségét érezni annak, hogy a nemzetek lértíri nagy küzdelemében többé mint kizárólagosan agrikulturnál állam meg nem állhat; hogy eljött ideje, a midőn a közgazdasági élet terén az ipar meghonosítása és annak fejlesztése által egy lépést kell előbbre tennie.

Már pedig, hogy nemzetünk az iparos állam létfeltételeivel birhasson, nemcsak az elengedhetlenül kívánatos tőkékre van szüksége, hanem arra is, hogy a nemzet egyesei ezen tudattól, vagyis az iparnak anyagi terén szükségességétől, hasznosságától, szellemi terén nemesítő, kedélyerítő hatásától eltelve legyenek.

Erre nézve egyik leghatékonyabb tényező, hogy az iparoktatás, illetőleg a kézi munka elemei már az iskolázás első éveiben ismertetve legyenek.

Ha végig tekintünk az emberimen művelődési történetén, látjuk azt, hogy a szerint, amit az a cultura fokán emelkedett, vagy súlydott, életszükségeitnek kielégítésére a nyers termények elégséges vagy elégtelen volta állott be.

A cultura emelkedése mind nagyobb és nagyobb mérvű életszükségeket támasztott; melynek kielégítésére az őstermészet által nyújtott, vagy a mezőgazdaság terén előállított nyers termények többé már elégségeseknek nem mutatkoztak. Ezen körülmények bírták az egyes nemzeteket arra, hogy kulturájukat előbbre vige, a vele karöltve járó fokozottabb igényeket, életszükségeket szintén iparkodtak előállítani.

Ezután keletkezett kezdetben a kézipar, majd később, századunk elején a gőzgépek feltalálása folytán a mindinkább erősödő gyáripár.

Hogy az ipar fejlettsége, lendületes volta, a nemzet közgazdasági viszonyaira minő befolyással van, az az első pillapatra szembeszökő!

Hiszen közgazdasági egyik alapelv az, hogy a nemzetek fokozottan felmerülő életszükségeit kielégítésére önmaguk törekedjenek, mert annál vagyonsodás, annál hatalmasabb egy nemzet, minél inkább van képesítve arra, hogy a szükségleteit öntermelte javakkal elégítse ki.

Eppen ezen okból tapasztaljuk azt, hogy különösen a jelen század utolsó felében már nemcsak a kultur nepek, hanem még az ugynevezett fél kulturál bíró keleti nepek is, az ipar fejlesztésére törek-szenek.

Hazánkban, mint már fentebb említém, az iparfejlesztése, éppen ezen szempontból már a negyvenes években, különösen pedig az utolsó évtizedek alatt hatalmas tör-kvésnek nyilvánult.

Sőt nemzetünk már-már iparát egy-két irányban oly fejlettnék hitte és tudta, hogy éppen csak a mult év lefolyása alatt, egy a maga nemében páratlanul sikerült országos kiállításán azt a cultura magas fokán álló nyugati népek be is mutatta.

Mindezek fejezik ki jogosultságát, ezek adják vissza hasznosságát, sőt ezek állapítják meg szükségességét annak, hogy az ipari fejlettség egyik alap-ját képező kézügyesség már a népiskolában oktat-tassék.

Szép feladata ez a népnevelőknek, akik ez által nemcsak a nemzet szellemi kulturájának, hanem a nemzet vagyonsodásának, jólétének csiráját is hivatva vannak fakasztani, nevelni és ápolni, hogy vivják ki legszebb jutalmukat számukra — a nemzet elismerését.

Adja Isten! úgy legyen!!!

Mi az élet?

Mi az élet? Járatlan út,
Szétágazik, ösvénye sok.
A bolondok rajt' sokszor jobb
Célt érnek, mint az okosok.
Ha van eszed és reményed,
Találsz tűnő délibábót.
Ha nem keressz pártfogókat:
Nem ismered a világot.

Mi az élet? Roncsolt hajó,
Zajló tenger hullámiban.
Hányja a tomboló vihar,
Ép oldala már alig van.
Ha beér a néma, csendes
Kikötőbe megpihenni:
Fáradalmak, vészek után,
Nem bántja ott senki, semmi.

Mi az élet? Eszeveszett
Futkosás a kenyér után,
Hogyha nem tudsz hízlegni:
Éhen halsz a fényes utcán.
A hűség is csupa önzés,
Csalódással telt az élet;
Ha gazdagságból szegény leszel,
Sok barátod mind elszéled.

Mi az élet? Örök remény,
Sokan megcsalódnak benne.
Megtört szívvel azt sóvárgják:
Bár a lelkök mennyben lenne.
Ha a halál küszöbön áll,
Végső sóhajukban is csak
Az után a gyűlölt, kínos
Élet után sóvárognak.

Acs Géza.

Naptár.

Szeptember.

Havi és heti nap	Katholikus naptár	Protestans naptár	Görög-orosz naptár
17 Pént	Lambert pk.	Lambert	5 Zakarjás pr.
18 Szom	Kup. József	Titus	6 Mihály csod.
19 Vas	C14 Január v.	C13 Szidónia	7 E14 Szocont
20 Hétfő	Enszták vt.	Fauszta	8 Kisasszony n.
21 Kedd	Máté apost.	Máté ap.	9 Szeverián

Felelős szerkesztő: Dr. MOLNÁR ISTVAN LAJOS.
Laptulajdonos és kiadó: Bittermann Nándor.

NYILTTÉR. *)

Tek. Szerkesztőség!

Bajmok, 1976. évi szept. hó 15-én.

Becses lapja folyó hó 14-én megjelent 72-ik számában „Nyilttér” rovatban egy „Nyilatkozat” jelent meg Mandits Albert, Ivánkovits György, Kungl Mátyás, Birosevits Jenő esküdtek és Buljé István adószedő urak aláírásával, melyben kijelentik, „hogy f. hó 5-én (Bajmokon tartott) Budavár visszafoglalásának 200 éves jubileuma alkalmával tartott isteni tiszteleten jelen voltak.” Hogy jelen voltak, az tény, hanem hogy vajjon miképpen kerülhetett a „Bácska” című lap 71-ik számában a különféle rovatában az a tudósítás, hogy az „elüljárók nem voltak jelen — nem tudom?!” (Erről a tek. szerkesztő ur adhatna legbiztosabb tudósítást) mert én a midőn a tek. szerkesztőséget az ünnepély lefolyásáról tudósítottam, azt irtam volt, „hogy éppen az elüljáróság két fő feje a bíró és a jegyző nem voltak jelen.”

Ezér Mihály,
tanító.

*) Az e rovatban közöltékért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.
**) Ugy, hogy nem akartunk a kegyelet alkalmából személyeskedést provokálni; most már annak is, ennek is elég tetteit, tehát legyen békesség. Szerk.

HIRDETÉSEK.

Fűszer- és vaskereskedésben
egy segédi állás
azonnal elfoglalható.

A feltételekről személyesen.
Bezdán, 1886. szept. 16.

Csirszka Konrád,
fűszer- és vaskereskedő.

Szederfa eladás.

4000 drb kiültetésre alkalmas

szederfa

darabonként 15 krajcárjával kap-
ható Csantavéren.

Az elüljáróság.

Teljes végeladás!

THEODOROVICS S.
ZOMBORBAN
főutca, Drakulics-féle ház.

Tisztelettel értesíti a n. é. közönséget, miszerint **ÁRU-RAKTÁRÁBAN**

VÉGBELADÁS
tart

a bevásárlási áron alul.
Az áru-raktár tartalmaz:

téli kabátokat és esőköpenyeket, hölgyek és urak számára.

Derékfűzők és karmantyúk.

Férfi-ingek, kalapok és nyakkendők.

Gallérok és kézelők.

Kelmék férf-öltönyöknek
téli kabátok és nadrágokra.

Pipere-cikkkek.

Ruha-, fej- és fog-kefék.

Fésűk, szappan és illatszerek.

6-2 **Játékeszközök.**

Tollkések és különféle gombok.

Teljes végeladás!

5598. szám
tk. 1886.

Árverési hirdetmény.

A zombori kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a zombori takarékpénztár végrehajthatóan Barna Ferenc és neje sz. György Mária végrehajtást szenvedő elleni 200 frt tökéltetés és járulékaik iránti végrehajtási ügyében a zombori kir. törvényszék területén lévő, Zomborban fekvő, a zombori 6198. sz. tjkvben alperesek nevében álló A. f. 1198. 1199. hr. 275 ö i sz. ház és 141³/₄ ö l beltelekre az árverést 672 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az **1886. évi október hó 5-ik napján délelőtti 9 órakor** ezen kir. telekkönyvi hatóságnál a kiküldött hivatalos helyiségében megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlan becsárának 10% át készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t. c. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1 én 3333. szám a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8 §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881 LX. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni. 3-2

Kelt Zomborban, 1886. évi július hó 8-án.

A zombori kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság.

9567. szám
1886.

Árlejtési hirdetmény.

Alulirt kir. jószágigazgatóság ezennel közhírré teszi, miként a bogyevai r. kath. templom ablakainak átalakítása iránt — 345 fit 25 kr kikiáltási árral — **folyó évi szeptember hó 24-én az apatini kincst. ispánságnál Zomborban a kir. adóhivatal helyiségében,** zárt írásbeli ajánlatok tárgyalásával egybekötött nyilvános szóbeli árlejtés fog tartatni. Az árlejtés megkezdése előtt 10% bánatpénz leteendő s az 50 kros bélyeggel ellátott zárt írásbeli ajánlatok is a kikiáltási árnak megfelelő 10% bánatpénzzel látandók el s az árlejtés megkezdéséig az árlejtés bizottsághoz nyújtandók be. Közlebbi feltételek alant irt igazgatóságnál, valamint a fent nevezett ispánságnál Zomborban naponként megtekinthetők. Utóajánlatok figyelembe nem vétetnek. Szegeden, 1886. évi szeptember hó 12-én. **M. kir. államjóságigazgatóság.** Utánnomat nem díjaztatik. 2-1

Hirdetmény.

Vagyonbukott Schumacher György csödtömegéhez tartozó Kis-Sztapár alatt fekvő 314 hold 700 ö l területű szántóföld 5 holdas földrészletekben (parcellákban) **1886. szeptember 21-én délelőtti 9 órakor** Kis-Sztapáron a helyszínen készpénz lefizetése mellett egy évre nyilvános árverés útján a legtöbbet ígérőnek általam haszonbérbe fog kiadatni.

Szilágyi Mór,
ügyvéd, mint vagyonbukott Schumacher Győ gy csöd-tömegének gondnoka.

3-1

Pályázat.

A mélykúti (Bács-Bodrogh megye) róm. kath. iskolánál újonnan szervezett párhuzamos I. osztály betöltésére pályázat hirdettetik. Fizetése: osztr. ért. 300 frt készpénz, 50 frt lakpénz és 5 frt kert-illetmény. Kötelessége az ismétlődő iskolát is külön díjazás nélkül tanítani. A megválasztott tanító állásában egy évi próba-idő sikeres betöltése után fog megerősítettetni. Az állás azonnal elfoglalandó.

A szabályszerűen felszerelt kérvények **f. évi szeptember hó 23-ig** a mélykúti róm. kath. iskolaszékre címezve, nagyságos és főtisztelendő dr. Csicsáky József kerületi tanfelügyelő urhoz Bács-Almásra küldendők. 2-2

A mélykúti r. k. iskolaszék.

Pályázat.

Rém községben (Bács-Bodrogh megyében) magyar-német tannyelvű róm. kath. kántortanítói állomásra **f. év. szeptember hó 30-ig** pályázat hirdettetik. Ezen állomás évi javadalma: készpénzben 450 frt, három öl puha tűzifa, két öl szalma, két szoba, egy konyha és kamarából álló szabad lakás, 350 ö l s házikert és 600 lélek után, az anyaegyházban dívó stolaris jövedelem. A megválasztandó köteleztetik a hat évi tanfolyamu osztályt magyar és német nyelven tanítani, valamint az ismétlődő iskolát is külön díj nélkül ellátni. Ünne- és vasárnapokon az isteni szolgálatnál a kántori teendőket végezni. A választás napja a fenebbi határnap. A kellőleg felszerelt folyamodványok főtisztelendő dr. Csicsáky József prépost-pl-bános és kerületi tanfelügyelő urhoz küldendők Bács-Almásra. Rém, 1886. szeptember hó 11-én.

Hirmann Miklós,
iskolaszéki II od elnök.

3-2

Irnök kerestetik.

Egy irnök, ki a magyar, német és szerb nyelvet bírja, azonnal alkalmazást nyer. Előnyben részesül: ki a jegyzői vizsgát letette, vagy ki 2 évi gyakorlatot képes okmányilag igazolni.

Havi fizetés: 15 frt, teljes ellátás és szabad lakás.

Bővebb értesítést, valamint levélbeli megkeresésre választ ad.

Ó-Keér, 1886. szeptember havában

Szaich Gyula,
jegyző.

3-1

Hirdeimény.

Felsőváros, Farkas-utca, 109. számú 5 szoba és mellékhelyiségek-ből álló ház **1886. november hó 1-től** bérbe adatik. Felvilágosítással szolgál

Bieliczky Gyula.

3-2

BITTERMANN NÁNDOR

Könyv- és könyvnyomdai intézete

ZOMBORBAN

a megye palotafőjében.

Elfogad minden e szakba vágó rendeléseket pontos szolgálat és jutányos ár mellett.

Községi nyomtatványokból nagy raktár.

Hirdetés.

Alulirotnál Csonoplyán 64 koci elsőrendű széna előnyös feltételek mellett eladó.

Kopping Keresztély,
János fia.

1-1

Hirdetmény.

Tataháza községe mint erkölcsi testület tulajdonát képező ital, bor, ser és pálinka mérhetési jog a nagyvendéglő épülettel, három egymásután következő évre, vagyis 1887. évi január 1-től 1889. évi december 31-ig, nyilvános árverés útján a legtöbbet ígérőnek haszonbérbe fog adatni. **Árverési határidőül 1886. évi október hó 3-ik napjának delutani 3 óraja** Tataháza község-házánál kintüzetik, mely időre az árverezni szándékozik tisztelettel meghívatnak. Írásbeli zárt ajánlatok a 800 frt kikiáltási árnak megfelelő 20% bánatpénz és 50 kros bélyeggel felszerelve 1886. évi október hó 3-a déli 12 órájáig fogadtatnak el, a később érkezők figyelembe vétetni nem fognak.

Tataháza, 1886. évi szeptember hó 13-án.

Deák István,
jegyző.

Ács János,
bíró.

3-1

A tekintetes ügyvéd urak figyelmébe!

Valamennyi ügyvédi nyomtatványok, a többi közt: **meghatalmazás, keresetek, kérvények, szerződések, kötelezvények és váltóúrlapok,** valamint mindennemű **papír és írószerek** a legolcsóbban kaphatók

SCHÖN ADOLF

könyv- zenemű- és papirkereskedésében. (Falcione-fele ház, fő-utca.)

4-1